

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Затверджено

Наказом ректора від

№ 1601-

Ректор

В. Бакіров

ТИМЧАСОВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u>
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>Бакалавр</u>
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>01 Освіта</u>
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)</u>
ПРЕДМЕТНА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)</u>

Затверджено Вченою радою університету «17» грудня 2018 року, протокол № 13

I. Преамбула

Тимчасовий стандарт підготовки бакалавра (сьомий рівень Національної рамки кваліфікацій України)

Галузь знань – 01 Освіта, **спеціальність** – 014 Середня освіта

Предметна спеціальність 014.05 Середня освіта (біологія та здоров'я людини)

за освітніми програмами «Біологія та здоров'я людини»

Тип диплому одиничний

Обсяг програми 240 кредитів ЄКТС

Нормативний термін навчання 3 роки 10 місяців

II. Загальна характеристика

2.1	<i>Рівень вищої освіти</i>	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (сьомий рівень НРК України)
2.2	<i>Ступінь вищої освіти</i>	Бакалавр
2.3	<i>Галузь знань</i>	01 Освіта
2.4.	<i>Спеціальність</i>	014 Середня освіта
2.5	<i>Предметна спеціальність</i>	014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
2.6	<i>Обмеження щодо форм навчання</i>	Відсутні
2.7	<i>Освітня кваліфікація</i>	Бакалавр середньої освіти (за предметною спеціальністю «Біологія та здоров'я людини»), Біологія, Здоров'я людини
2.8	<i>Професійна кваліфікація</i>	Порядок присвоєння професійної кваліфікації визначається органом, який затвердив відповідний професійний стандарт. До введення професійного стандарту й початку роботи органу, який присвоює професійну кваліфікацію, за умов успішної підсумкової атестації, закладом вищої освіти присвоюється кваліфікація «Вчитель біології та основ здоров'я».
2.9	<i>Кваліфікація в дипломі</i>	Бакалавр середньої освіти (Біологія та основи здоров'я), Біологія, Здоров'я людини
2.10	<i>Опис предметної області</i>	
	- <i>Об'єкт вивчення:</i>	Освітньо-виховний процес у закладах, що надають повну середню освіту (за предметною спеціальністю «Біологія та здоров'я людини»)
	- <i>Цілі навчання:</i>	Високопрофесійна теоретична та практична підготовка з набуттям глибоких і міцних фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в галузі сучасної освіти, зумовлені закономірностями й особливостями сучасної теорії та методики навчання біології та основам здоров'я, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів освітніх,

			біологічних наук та наук про здоров'я, постійне самонавчання, здійснення досліджень, впровадження інновацій.
	-	<i>Теоретичний зміст предметної області:</i>	Сучасні теоретичні засади біологічних наук та наук про здоров'я, наук про освіту, інформаційних технологій в обсязі, необхідному для формування загальних і професійних компетентностей.
	-	<i>Інструменти та обладнання:</i>	Обладнання та устаткування, необхідне для досліджень у галузі біології та здоров'я людини в умовах лабораторії, навчально-польової, виховної та педагогічної практик, технічні засоби навчання, джерела інформації для формування загальних та професійних компетентностей у процесі навчання здобувача і необхідних в освітньому процесі з біології та основ здоров'я в школі.
2.11	<i>Академічні випускників</i>	<i>права</i>	Продовження навчання на другому (за освітньо-професійною чи освітньо-науковою програмами) – 8-му кваліфікаційному рівні НРК. Набуття часткових кваліфікацій за іншими спеціальностями в системі вищої освіти, подальше підвищення кваліфікації за фахом.
2.12	<i>Працевлаштування випускників</i>		Основна (базова) середня школа та заклади позашкільної освіти учнівської молоді. Первинні посади: вчитель біології та основ здоров'я, природознавства, організатор позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, педагог-організатор здоров'язбережувальної роботи у закладах середньої освіти.

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

3.1 Обсяг освітньої програми бакалавра за освітньо професійною програмою складає 240 кредитів ЄКТС.

Визначення загального кредитного навантаження освітньо-професійної програми здійснюється ЗВО на основі надання їх автономних прав.

IV. Перелік компетентностей випускника

4.1. Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання в галузі середньої освіти (за предметною спеціалізацією «Біологія та здоров'я людини»), що передбачає застосування концептуальних методів біології, психології, наук про освіту та про здоров'я і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу та створення здоров'язбережувального освітнього середовища на рівні базової середньої освіти.

4.2. Загальні компетентності (ЗК)

1. Базові загальні наукові знання в обсязі, достатньому для формування природно-наукового світогляду та здорового способу життя.

2. Знання та розуміння предметної області (біології та основ здоров'я) та області професійної діяльності в обсязі, достатньому для самостійної роботи за фахом, вміння використовувати ці знання на практиці: належне використання біологічної та здоров'язбережувальної термінології та номенклатури в освітньому процесі, ефективно і вільно передавати ідеї, принципи і теорії в галузі біології та здоров'я людини, уміння формувати наукове мислення, доносити знання до нефахівців.

3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з використанням різних джерел, у т.ч. результатів власних досліджень, використання інформаційних та комунікативних технологій, різноманітних програмних засобів, вміння користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології, здоров'я людини, педагогіки, методики викладання.

4. Здатність виконувати професійні функції і проводити дослідження на відповідному рівні у галузі біологічних наук і на межі предметних галузей, уміння вести документацію державною мовою, здатність використовувати знання державної та іноземної мови в освітній діяльності

5. Комунікативні навички, міжособистісна компетентність: вміння взаємодіяти з іншими людьми, організувати комунікацію учнів, працювати в команді зі своїми колегами, поєднувати в освітньому процесі учнів, їх батьків, вчителів, адміністрацію, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, здатність аналізувати складні ситуації, що стосуються освітнього процесу і розвитку в особливих контекстах

6. Дотримання морально-етичних аспектів професійної діяльності і принципів інтелектуальної чесності, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, а також здатність забезпечити безпеку життєдіяльності та біобезпеку.

7. Здатність навчатися впродовж всього життя, оволодівати сучасними знаннями, орієнтуватися у світовому й національному біологічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації знань для підвищення професійної майстерності, цінувати різноманіття та мультикультурність

8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, здатність генерувати нові ідеї (креативність), застосовувати знання у практичних ситуаціях, оцінювати та забезпечувати якість виконаних

робіт, планувати та управляти часом, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

10. Здатність до комунікації у професійній діяльності, у т.ч. на міжнародному рівні, здатність спілкуватися іноземною мовою, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми

4.3. Фахові компетентності (ФК)

1. Базові теоретичні та методологічні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей, знання сучасної наукової проблематики в галузі спеціалізації та вміння аналізувати шляхи розвитку сучасної біології та здоров'язбережувальних технологій

2. Сучасні уявлення про основні принципи та методи викладання біології, основ здоров'я у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів, здатність до перенесення системи наукових знань зі спеціальності у площину навчального предмету, здійснення структурування навчального матеріалу

3. Здатність розуміти і застосовувати базові знання про здоров'я, його значення для людини, прихильність необхідності збереження здоров'я та вміння використовувати оздоровчих технологій в педагогічній діяльності.

4. Здатність застосовувати знання з вікової фізіології та психології для організації педагогічної діяльності і спілкування особистості в різні вікові періоди та враховувати вікові особливості людини в навчальній та психолого-педагогічній роботі

5. Здатність застосовувати знання та вміння з математики, фізики, хімії та інших суміжних наук для вирішення завдань сучасної біології, здатність виконувати роботу з дотриманням правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту

6. Здатність застосовувати основи сучасної педагогіки та психології в навчальному процесі в загальноосвітній школі, вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу у середній школі

7. Сучасні уявлення про принципи структурної організації біологічних об'єктів на різних рівнях організації живої матерії, володіння експериментальними методами роботи з біологічними об'єктами в польових і лабораторних умовах, здатність планувати та проводити простий експеримент як під керівництвом, так і самостійно, а також описувати, аналізувати та критично оцінювати експериментальні дані.

8. Сучасні уявлення про біорізноманіття, біологічні, екологічні, а також господарсько-корисні та небезпечні властивості рослин і тварин України, вплив на здоров'я екологічних факторів.

9. Сучасні уявлення про принципи структурної організації та функціонування фізіологічних систем організму людини, про механізми фізіологічних процесів та підтримання гомеостазу на організменному, клітинному і молекулярному рівнях та володіння основними фізіологічними методами аналізу й оцінки стану живих

систем; базові уявлення про біологію індивідуального розвитку.

10. Сучасні уявлення про будову і принципи функціонування біоорганічних молекул (вуглеводів, ліпідів, нуклеїнових кислот, протеїнів, низькомолекулярних біологічно активних речовин), механізми дії ферментів, загальні закономірності перетворень речовин та енергії в клітинах.

11. Сучасні уявлення про принципи клітинної організації біологічних об'єктів, структуру і функції клітинних органел, синтез органічних сполук в клітинах, етапи енергетичного обміну .

12. Базові уявлення про спадковість і мінливість, процеси зберігання, зміни, успадкування і реалізації спадкової інформації, сучасні досягнення генетики, мікро- і макроеволюції, основи еволюційної біології, основи сучасної біотехнології й генної інженерії

13. Знання загальних теоретичних засад та практики застосування методів педагогічної етики і деонтології в професійній діяльності вчителя, здатність діяти етично в освітньому середовищі, обирати та застосовувати адекватні методи та прийоми педагогічної діяльності вчителя у світлі сучасних тенденцій культурного розвитку, екологічного, статевого виховання учнів різного віку

14. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей, пошуку ефективних шляхів мотивації школярів до саморозвитку, (самовизначення, самоактуалізації, самоконтролю, самонавчання), володіння основами цілепокладання, планування та проектування освітнього процесу, здійснення об'єктивного контролю і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

15. Здатність до застосування методів й засобів навчання біології та основам здоров'я для розвитку здібностей учнів, здійснення критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки власного педагогічного досвіду, розуміння і застосовування освітніх теорій та методології як основи для загальної і специфічної педагогічної діяльності

16. Здатність у процесі навчання та виховання учнів доводити й реалізовувати стратегію сталого розвитку людства, розкривати сутність здорового способу життя і охорони здоров'я, застосовувати валеологічні методи оцінки й моніторингу стану здоров'я людини і базові знання з медико-біологічних дисциплін для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.

17. Вміння аналізувати спосіб життя особи та його вплив на здоров'я, створювати рекомендації щодо раціоналізації здорового способу життя, розробляти здоров'язбережувальні програми, добирати адекватні методи й засоби оздоровлення, реалізовувати відповідні вміння в освітньому процесі закладів середньої освіти.

18. Здатність застосовувати валеологічні методи оцінки і моніторингу стану здоров'я людини, уміння складати харчовий раціон із урахуванням реальних можливостей і користі для здоров'я, обізнаність щодо методів визначення й збереження високої якості харчових продуктів.

19. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, адекватно вибирати засоби і методи навчання для осіб з особливими освітніми потребами, створюючи умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з

допомогою здоров'язберезувальних технологій.

20. Розуміння тенденцій у сучасній освіті та вміння прогнозувати наслідки педагогічної, здоров'язберезувальної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, здатність планувати та передбачувати результати оздоровчо-реабілітаційної та рекреаційної роботи в закладах загальної середньої і позашкільної освіти учнівської молоді

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання:

Знання і розуміння:

- застосовує базові знання природничих та суспільних наук в обсязі, необхідному для засвоєння біологічних дисциплін і основ здоров'я
- застосовує базові знання природничих та суспільних наук щодо біології та здоров'я людини: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження біології і здоров'я людини, знає особливості розвитку сучасної біологічної науки та наук про здоров'я, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.
- застосовує базові знання з медико-біологічних дисциплін з метою розкриття норми та адаптації до фізичних навантажень, негативного впливу довкілля на здоров'я людини, пояснює гігієнічні основи раціонального харчування; гігієнічні особливості занять руховою активністю людей різних вікових груп.
- розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів, володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини
- розуміє і характеризує стратегію сталого розвитку та розкриває сутність взаємозв'язків між довкіллям і людиною; знає провідні принципи функціонування екосистем, оцінює вплив екологічних факторів на здоров'я людини.
- аналізує принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів, демонструє та використовує знання про основні закономірності формування, кількісної оцінки та стратегії збереження біологічного різноманіття, збільшення продуктивності й стійкості агроценозів та природних екосистем.

Уміння:

- застосовує сучасні теоретичні та практичні основи методики навчання біології і основ здоров'я в загальноосвітній школі, враховує психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів
- застосовує методи діагностування досягнень учнів, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху
- використовує бібліотеки, інформаційні бази даних, Інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації, знаходить шляхи швидкого і ефективного розв'язку поставленого завдання, генерує нові ідеї, використовуючи отримані знання та навички
- вміє комбінувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування здорового способу життя, розвитку здоров'язберезувальних умінь і навичок, розвитку фізичних якостей у представників різних груп населення, самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини
- використовує інноваційні підходи та застосовує набуті знання за спеціалізацією для вирішення конкретних практичних завдань, моделює об'єкти і процеси у живих організмах та їхніх компонентах із використанням математичних методів й інформаційних технологій

- розробляє навчально-методичні матеріали (навчальні програми, навчально-тематичні плани) на основі освітнього стандарту та типових програм з урахуванням виду освітньої установи, застосовує педагогічні технології на достатньому рівні, вміє надавати професійні консультації в галузі біології та здоров'я людини, популяризує професійні знання та відстоює науковий світогляд
- добирає міжпредметні зв'язки курсів біології та основ здоров'я в базовій середній школі з метою формування в учнів наукової компетентності, відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти
- визначає загальні закономірності, механізми становлення пізнавальних та емоційно-вольових процесів; особливості формування особистості в різні вікові періоди, фактори регуляції поведінки особистості; основи соціальної психології груп і колективу
- описує основні ознаки невідкладних станів та захворювань різних систем організму людини; вміє надавати першу допомогу під час морфо-функціональних порушень різних систем організму людини та променевих уражень й уражень отруйними речовинами; виявляє основні ознаки різних інфекційних захворювань та демонструє здатність надавати першу допомогу постраждалим
- створює індивідуальні оздоровчі програми, застосовує методи валеологічної профілактики та оздоровлення, здоров'язбережувальні технології, описує джерела та етапи розвитку, теорії і технології, принципи, засоби та методи, методологічні та педагогічні основи і форми організації занять здоров'язбережувальної спрямованості

Комунікація:

- представляє результати наукової роботи письмово (у вигляді звіту, наукових публікацій тощо) та усно (у формі доповідей та захисту звіту) з використанням сучасних технологій, вміє вести дискусію,
- організує співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками,
- вміє спілкуватись в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією

Автономія і відповідальність:

- дотримується сам під час польових і педагогічних практик та формує в учнів екологічні цінності й відповідальне ставлення школярів до природи, власного здоров'я та здоров'я інших, повагу до культурних цінностей і традицій українського народу, дотримується основних правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, знає основні підходи до оцінки ризиків за умов застосування новітніх медико-біологічних методів, освітніх та оздоровчих технологій
- проектує психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовує співпрацю учнів та ефективно працює автономно та в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях)
- розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва, забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей
- самостійно організовує процес навчання упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності
- самостійно вимірює антропометричні, фізіометричні й функціональні показники за допомогою апаратної та інструментальної діагностики, використовує біоетичні принципи проведення валеологічних експериментів.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

6.1. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здійснюється у формі комплексного атестаційного екзамену з дисциплін професійної підготовки та публічного захисту кваліфікаційної роботи, які повинні передбачати оцінювання обов'язкових результатів навчання, визначених цим стандартом та освітньою програмою.

6.2. Вимоги до кваліфікаційної роботи

- обсяг та структура роботи встановлюється закладом вищої освіти,
- має передбачати розв'язання теоретичної або практичної задачі із застосуванням фундаментальних положень і методів системного аналізу, характеризуватися комплексністю та невизначеністю умов;
- має містити аналіз сучасного стану вирішуваної задачі, робочу гіпотезу;
- має містити описання застосованих методів та одержаних результатів;
- має містити аналіз та кваліфіковане обговорення отриманих результатів з посиланням на відповідні наукові джерела;
- має бути написана у науковому стилі, українською мовою;
- передбачає практичну апробацію отриманих результатів, оприлюднення отриманих результатів на конференціях регіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів, наявність щонайменше 1 публікації.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У закладі вищої освіти повинна функціонувати система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників закладів вищої освіти і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів .

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

